

**Flora- en faunaonderzoek
Ontwikkeling Gemeentewerf
Heerde-Noord**

09/08 GEMEENTE HEERDE

HARLEMAN N a t u u r e n L a n d s c h a p

Titel	Flora- en faunaonderzoek Ontwikkeling Gemeentewerf te Heerde-Noord
Opgesteld	Adviesbureau HARLEMAN, Natuur & Landschap. p/a: Deventerstraat 179, 8171 NS Vaassen; Tel. 0578-560368, harleman@xs4all.nl
Opdrachtgever	Gemeente Heerde, Afdeling RBO
Datum	26-09-2009
Code	09FF-GEMW/1
Status	Quick scan - rapportage

INHOUD

1	INLEIDING	4
	Aanleiding en doel	
	Opzet onderzoek	
	Plangebied en ingreep	
2	WETTELIJK KADER	8
	Inleiding	
	Flora- en faunawet	
	Natuurbeschermingswet	
	Ecologische hoofdstructuur	
	Rode lijsten	
3	RESULTATEN	11
	Gebiedsbeleid	
	Natuurloket	
	Veldonderzoek flora	
	Veldonderzoek fauna	
4	CONCLUSIES	17
	Conclusies	
	Samengevat en advies	
	LITERATUURLIJST	19

INLEIDING

Aanleiding en doel

Aan de Veldweg te Heerde bevindt zich een gebied dat onder meer in gebruik is als sportterrein. Het voornemen bestaat om dit gebied een andere bestemming te geven. Onder meer bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met beschermde soorten en gebieden. Wet- en regelgeving omtrent deze soorten en gebieden is vastgelegd in de Flora- en faunawet (Ff-wet), Natuurbeschermingswet (NB-wet) en het Streekplan.

Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van een zogenaamde quick scan van beschermde natuurwaarden in het plangebied. De rapportage kan dienst doen als onderbouwing bij bestemmingsplanwijzigingen en ontheffings- of vergunningsaanvragen in het kader van de Ff-wet respectievelijk NB-wet.

Een quick scan betreft een beoordeling van de aanwezige natuurwaarden in en rond het plangebied. Bronnenonderzoek, een terreinbezoek en ecologische kennis vormen de basis van de beoordeling. De quick scan is een momentopname en geen standaardinventarisatie waarbij meerdere veldrondes in een seizoen worden uitgevoerd. Een quick scan geeft daardoor een beperkter beeld dan een standaardinventarisatie. Omdat het onderzoek een momentopname betreft kan geen rekening worden gehouden met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderd terreingebruik en -beheer na afloop van het onderzoek.

Opzet onderzoek

Bij de beoordeling van het plangebied is allereerst een bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde soorten en de ligging t.o.v. beschermde gebieden. Daarvoor is gebruik gemaakt van verspreidingsatlassen en websites, zoals Natuurloket, Waarneming en de website van provincie Gelderland. Voor de ligging van beschermde gebieden is de website van het Ministerie van LNV geraadpleegd.

Afb. 1: Ligging van het plangebied (rood omkaderd).
Bron ondergrond: Topografische dienst.

Het plangebied is eind mei verkend. In de periode juni-september is het drie maal overdag bezocht, namelijk 29, 30 juni en 15 augustus 2009. Daarbij is gelet op de daadwerkelijke aanwezigheid van beschermde soorten en indirecte aanwezigheid in de vorm van sporen (verblijfplaatsen, wissels, pootafdrukken en dergelijke). Verder is het terrein beoordeeld op de geschiktheid voor beschermde soorten (habitat-beoordeling).

Daarnaast is het terrein tweemaal bezocht rond zonsondergang met het oog op vleermuizen, namelijk op 10 augustus en begin september. Daarbij is gebruik gemaakt van een bat-detector (Pettersson D240X) en een kijker. De vleermuisonderzoeken zijn uitgevoerd tijdens droog, windarm en warm weer (boven de tien graden). De laatste inventarisatieronde is uitgevoerd om de aanwezigheid van Ruige dwergvleermuis (paarverblijven) vast te kunnen stellen.

Plangebied en ingreep

Het plangebied wordt gevormd door een circa negen hectare groot gebied in Noord-Heerde dat in de hoek van de Veldweg en Eeuwlandseweg ligt. Het grootste deel van het gebied is in gebruik als sportterrein. Aan de noordzijde maken enkele agrarische percelen deel uit van het plangebied, in de vorm van een graslandperceel en een rogge- en maïsakker. Aan de westzijde maken een parkeerterrein en het terrein van een groenbedrijf deel uit van het plangebied. Binnen het plangebied zijn verschillende gebouwen aanwezig, te weten het clubgebouw van het sportterrein, twee gebouwen van het groenbedrijf en het gebouw van de duivenvereniging. Dit laatste gebouw staat op het parkeerterrein. Ten noorden van het parkeerterrein ligt een braakliggend terreintje dat inmiddels als min of meer natuurlijk grasland is te beschouwen. Aan de noordzijde grenst het plangebied aan agrarische percelen, ten oosten en zuiden aan een bedrijventerrein en ten westen aan een sportterrein. In het plangebied is relatief veel opgaande begroeiing aanwezig, bestaande uit gemengd bosplantsoen met soorten als eik, es, esdoorn, populieren en struiken. De beplanting bestaat voornamelijk uit brede, dichte groenstroken rond de verschillende sportvelden. Verder is ter hoogte van de kruising Veldweg – Eeuwlandseweg een klein bosje aanwezig. In het westelijke deel van het plangebied komen solitaire bomen en laag plantsoen voor. Het noordelijke, agrarische gebiedsdeel is zeer open. Binnen en rond het plangebied is geen open water aanwezig.

Het voornemen bestaat om het plangebied te ontwikkelen. De planvorming hiervoor is nog niet afgerond en zover bekend omvat het de sloop van één (of meerdere) gebouwen en een (gedeeltelijke) functieverandering naar bedrijventerrein. Vooralnog maken de sportvelden geen deel uit van de bestemmingswijziging en in hoeverre de bestaande beplantingen geheel of gedeeltelijk gehandhaafd kunnen blijven is eveneens onbekend. Omdat de reikwijdte van het plan nog niet bekend is, is er in dit onderzoek vanuitgegaan dat het gehele gebied wordt ontwikkeld.

Afb. 2: Kaart van het onderzoeksgebied (begrenzing plangebied in rood aangegeven).
Bron: Gemeente Heerde.

Foto: Beeld van het plangebied, ten noorden van het parkeerterrein.

Foto: Beeld van het plangebied, noordzijde.

Foto: Beeld van het plangebied met het gebouw van de duivenvereniging, aan de oostzijde van de parkeerplaats.

Foto: Beeld van de sportvelden.

2. WETTELIJK KADER

Inleiding

In Nederland is de wetgeving omtrent de bescherming van natuurwaarden gesplitst in soortbescherming en gebiedsbescherming. De bescherming is geregeld in respectievelijk de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet en Nota Ruimte. In deze wetten zijn de nationale natuurwetgeving en internationale richtlijnen en verdragen verankerd, zoals Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetland-Convention, Conventie van Bern, Cites en Verdrag van Ramsar.

Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de bescherming van dier- en plantensoorten in Nederland geregeld via de Flora- en faunawet. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten. Activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten zijn in principe verboden.

Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen om er voor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De artikelen 8 tot en met 12 kunnen van toepassing zijn op de voorgenomen maatregelen.

Artikel 8: Het is verboden (beschermde) planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9: Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10: Het is verboden (beschermde) dieren opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van (beschermde) dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12: Het is verboden eieren van (beschermde) dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

De beschermde soorten zijn ondergebracht in drie tabellen die elk een ander beschermingsregime kennen. In tabel 1 zijn de algemene beschermde soorten ondergebracht. In geval van ruimtelijke ingrepen, en bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van tabel 1 een vrijstelling van de verbodsbepalingen. In tabel 2 zijn de minder algemene beschermde soorten ondergebracht. In geval van ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van tabel 1 een vrijstelling van de verbodsbepalingen, mits men werkt op basis van een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. In overige gevallen is een ontheffing

noodzakelijk, waarbij een lichte toetsing wordt toegepast. In tabel 3 zijn de strikt beschermde soorten ondergebracht, waaronder bijlage 4-soorten van de Habitatrichtlijn. In geval van bestendig gebruik en beheer geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen (uitgezonderd art. 10), mits men werkt op basis van een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Voor ruimtelijke ingrepen is in alle gevallen is een ontheffing noodzakelijk, waarbij een zware toetsing wordt toegepast.

Bij lichte toetsing wordt één criterium gehanteerd:

- 1) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Bij zware toetsing worden drie criteria gehanteerd:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang,
- 2) er is geen alternatief,
- 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (Art. 2). Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

Per 26 augustus 2009 is de beoordeling van ontheffingen en het gebruik van gedragscodes gewijzigd als gevolg van uitspraken van de Raad van State. Verder is de lijst uitgebreid van vogels waarvan de nestplaats jaarrond is beschermd. Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn is het alleen nog mogelijk ontheffing te krijgen op grond van een belang dat is opgenomen in de Habitatrichtlijn. Ontheffing op basis van belang *'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling'* van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten is niet meer mogelijk. Met betrekking tot de soortgroep vogels kan daarnaast ook geen ontheffing meer worden aangevraagd op basis van belang *'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'*. Er is nadruk komen te liggen op het voorkomen van negatieve effecten. Bij ingrepen die negatieve effecten hebben zijn er twee mogelijkheden:

- *Mitigatie*: Wanneer door toepassing van mitigerende maatregelen negatieve effecten kunnen worden voorkomen, is een ontheffing niet meer verplicht.
- *Ontheffing*: Wanneer mitigatie niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden aangevraagd.

Bij de beoordeling zijn de volgende vragen in onderstaande volgorde aan de orde:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden;
- Is er een wettelijk belang (behalve bij Tabel 2-soorten);
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar. Dienst Regelingen beoordeelt vervolgens of het wettelijk belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en).

Tabel 2-soorten

Tabel 2-soorten worden getoetst aan de gunstige staat van instandhouding. Een gedragscode kan ook uitkomst bieden voor Tabel 2-soorten. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit. Daarbij moet worden aangetoond dat precies zo wordt gewerkt als de gedragscode aangeeft.

Vogels

Voor vogels is ontheffing alleen mogelijk op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- bescherming van flora en fauna (b); *
- veiligheid van het luchtverkeer (c);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

Tabel 3-soorten

Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 is ontheffing mogelijk op grond van alle belangen uit het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1-soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep.

- bescherming van flora en fauna (b);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
- uitvoering van werkzaamheden bij ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j).

Voor Bijlage IV-soorten uit Tabel 3 alleen ontheffing mogelijk op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e).

Natuurbeschermingswet

De bescherming van natuurgebieden is geregeld in de Natuurbeschermingswet. De belangrijkste gebieden die hiertoe behoren zijn de Habitatrictlijngebieden en Vogelrichtlijngebieden, samen Natura 2000 geheten. Daarnaast zijn er nog Beschermde Natuurmonumenten. De drie genoemde gebieden kunnen overlappen. In geval van overlapping van natuurgebieden geldt het beschermingsregime van het Natura 2000-gebied.

Voor alle Natura 2000-gebieden dienen instandhoudingsdoelen te worden geformuleerd. Deze beschrijven de doelen voor de instandhouding van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties in het wild levende dier- en plantensoorten. Om schade aan natuurwaarden waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen te voorkomen, bepaalt de wet dat projecten en handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of een versturende werking hebben op soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. De beoordelingen en eventuele vergunningverlening vinden plaats door de gedeputeerde staten van de betreffende provincie.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen.

De EHS bestaat uit: bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen; landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebied); grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De begrenzing van de EHS wordt door de provincie vastgesteld en is in verwerkt in provinciale streekplannen. Per eenheid zijn natuurdoeltypen geformuleerd. In of in de nabijheid van EHS-gebieden zijn handelingen verboden die de waarden, kenmerken of functies van het gebied aantasten. Hiervan kan alleen worden afgeweken als er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van groot openbaar belang. In dat geval dienen negatieve effecten wel te worden gecompenseerd.

Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringsfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort onder de Flora- en faunawet nodig. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.

3. RESULTATEN

3.1 Gebiedsbeleid

Natura 2000

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied. Op circa 700 meter ten noordwesten van het plangebied ligt Natura 2000-gebied Veluwe, dat hier is aangewezen in het kader van Vogel- en Habitatrichtlijn. De afstand tussen beide gebieden is dermate groot dat een negatief effect van het plan op het Natura 2000-gebied is uitgesloten.

Wetlands

Het plangebied ligt niet in of in de omgeving van een Wetland. Negatieve effecten op een Wetland zijn uitgesloten.

Beschermde Natuurmonument

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natuurmonument. Op circa 500 meter ten zuidoosten van het plangebied ligt Natuurmonument Buitenplaats Vosbergen. De afstand tussen beide gebieden is dermate groot dat een negatief effect van het plan op het Natuurmonument is uitgesloten.

Nationaal Landschap

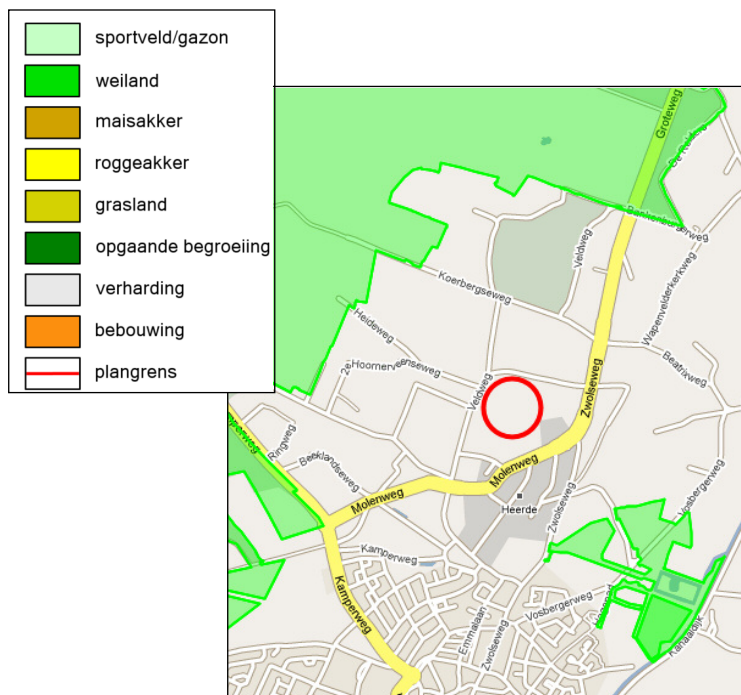
Het plangebied maakt deel uit van Nationaal Landschap Veluwe. De kernkwaliteiten van het landschap zijn: schaalcontrast van zeer open naar besloten; actieve stuifzanden; de grootte en aaneengeslotenheid van het bos. Omdat het plangebied binnen de bebouwde kom ligt en een weinig natuurlijk karakter heeft, is er van uit gegaan dat de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap hier niet aan de orde zijn.

Nationaal Park

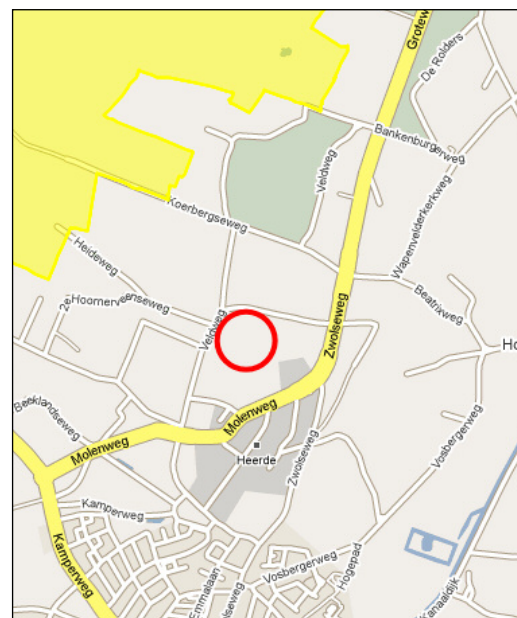
Het plangebied ligt niet binnen de grenzen of in de omgeving van een Nationaal Park. Negatieve effecten van het plan op een Nationaal Park zijn uitgesloten.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Het plangebied maakt geen deel uit van de EHS. Ten noordwesten en zuidoosten van het plangebied liggen onderdelen van de EHS. De begrenzing van de onderdelen volgt in grote lijnen de grenzen van het eerder genoemde Natura 2000-gebied en het Natuurmonument. Een negatief effect van het plan op de EHS is uitgesloten.

Afb. 3: Ligging van de EHS-gebieden. Legenda: EHS-gebied: geel omkaderd; plangebied rood omcirkeld.

Afb. 4: Ligging van de Natura 2000-gebieden. Legenda: Natura-gebied: geel omkaderd; plangebied rood omcirkeld.

Rapportage voor kilometerhok X:199 / Y:490

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten						niet	-	1975-1990
Mossen						slecht		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren		2		1		slecht	51-100%	1997-2007
Broedvogels			2			slecht	0%	1996-2007
Watervogels						niet		96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						redelijk		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						niet		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						niet		1993-2007

Tabel 1: Bevindingen Natuurloket. Legenda: FF1 = Flora en fauna-tab 1 (vrijstelling); FF2/3 (strick beschermd); HR = habitatrictlijnRL = Rode lijst soort; Grijs = niet van toepassing.

3.2 Natuurloket

In tabel 1 wordt per soortgroep weergegeven of er in het kilometerhok waar het plangebied binnen valt, beschermde soorten zijn aangetroffen. De gegevens hebben dus betrekking op het hele kilometerhok en niet op het plangebied in het bijzonder. Het Natuurloket geeft alleen tegen betaling specifieke informatie over beschermde soorten in een kilometerhok. Verwerving hiervan is alleen zinvol als er tijdens het veldbezoek, op grond van de aanwezige habitats of ruimtelijke samenhang tussen plangebied en omgeving, twijfels zijn gerezen omtrent het mogelijke voorkomen van beschermde soorten.

3.3 Veldonderzoek flora

Buiten het braakliggende perceel ten noorden van het parkeerterrein, is natuurlijke, korte vegetatie in het plangebied vrijwel beperkt tot randen van percelen en paden en onder beplanting. Op het sportterrein waren veel randen behandeld met herbiciden. De vegetatie in het algemeen is kenmerkend voor vernijekte, droge zandgrond. Het droge zandgrondaspect kwam tot uiting in soorten als Klein vogelpootje, Schapenzuring, Eenjarige hardbloem, Gladde witbol en een hoge bedekking van Gewoon struisgras. Overigens werden gewone soorten van matig voedselrijke graslanden aangetroffen, zoals Gewone paardenbloem, Kleine klaver, Witte klaver en Gestreepte witbol en soorten van stikstofrijke en verstoorde bodem, zoals Grote brandnetel, Melganzenvoet, Ridderzuring en Canadese fijnstraal. De kruidlaag onder beplanting was soortenarm en had een geringe bedekking. De bedekking werd grotendeels in beslag genomen door kiemplanten van bomen. De plantensoorten waren kenmerkend voor voedselrijke bosbodem, zoals Robertskruid, Geel nagelkruid, Kleefkruid, Look zonder look en Gewone braam.

In het plangebied werden twee beschermde soorten gevonden, namelijk Brede wespenorchis en Kleine maagdenpalm. Beide soorten behoren tot tabel 1 van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt een algemene vrijstelling in geval van ruimtelijke ontwikkelingen. Van Brede wespenorchis waren enkele exemplaren aanwezig in het plantsoen tussen parkeerterrein en Veldweg. Van Kleine maagdenpalm was een haard aanwezig tussen de beplanting ten oosten van het braakliggende terrein. Gelet op de oorsprong van dit gedeelte (tuin) en de aanwezigheid van verschillende cultuurplanten, is de Kleine maagdenpalm hier niet van wilde oorsprong.

Verder werden nog Slofhak op het parkeerterrein en Pekbloem in de zuidoosthoek van de roggeakker gevonden. Slofhak bevindt zich op de Rode Lijst en heeft de status gevoelig. Pekbloem is een zeldzame adventiefplant. Gelet op de aanwezigheid van cultuurvormen van het Driekleurig viooltje hier, is het voorkomen terug te voeren op inzaaiing.

3.4 Veldonderzoek fauna

Zoogdieren

Alle inheemse soorten zoogdieren worden beschermd door de Flora- en faunawet. In het plangebied werd alleen Konijn daadwerkelijk aangetroffen. Verder waren holen aanwezig van Mol en kleine zoogdieren. De meeste kleine zoogdieren, inclusief Mol en Konijn komen algemeen voor in Nederland en vallen onder tabel 1 van de Ff-wet. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet in geval van ruimtelijke ingrepen. Een beperkt aantal kleine soorten valt onder tabel 2 of 3, te weten Grote bosmuis, Eikelmuis, Hazelmuis, Veldspitsmuis, Hamster, Noordse woelmuis en Waterspitsmuis. Met uitzondering van de laatst genoemde, beschikken deze soorten over zeer beperkte verspreidingsgebieden die bovendien ver buiten de regio liggen. Het voorkomen van deze soorten in het plangebied is uitgesloten. Waterspitsmuis is beperkt tot zeer specifieke natte habitats. Het voorkomen van deze soort in het plangebied is uitgesloten.

Van de overige soorten zoogdieren zijn de kleinere marterachtigen en Eekhoorn te verwachten. Van deze soorten is alleen Eekhoorn strikter beschermd. Er werden aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van deze soort langs de parkeerplaats aan de oostzijde van het terrein. Hier zijn vraatsporen zichtbaar zoals geschilde takken in de enkele zomereiken en verspreid liggende opengebroken hazelnoten.

Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn strikt beschermd (tabel 3/bijlage IV HR). Van vleermuizen kunnen afhankelijk van de soort verblijfplaatsen aanwezig zijn in bomen of gebouwen. De gebouwen zijn potentieel geschikt als verblijfplaats. De bomen zijn relatief jong. Van de dikkere bomen beschikken de meeste exemplaren over een diameter van circa dertig centimeter. Een enkele boom, met name populieren, had een grotere diameter. De meeste bomen beschikken echter over een kleinere diameter dan dertig centimeter. De bomen waren in goede staat en worden geregeld onderhouden. Er werden geen evidente holten gevonden. Her en der werd wel een kleine holte gevonden in de vorm van ingerotte noesten. Op grond van deze kenmerken zijn verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen onwaarschijnlijk. Op grond van een visuele inspectie is dit echter niet geheel uit te sluiten, met name wat paarverblijven van Ruige dwergvleermuis betreft. Om die reden is met een bat-detector het terrein geïnventariseerd in de avondschemering. Tijdens het veldonderzoek zijn Laatvliegers (enkele foeragerende exemplaren) en Gewone dwergvleermuis (meerdere foeragerende exemplaren) waargenomen. Er werden geen boombewonende soorten of paarverblijven van Ruige dwergvleermuis aangetroffen.

De vleermuizen werden rond uitvliegtijd waargenomen en kwamen vanaf de westzijde van het plangebied binnen. Vermoedelijk zijn op korte afstand -ten noordwesten en zuidwesten van het plangebied- verblijfplaatsen. Er werd korte tijd gefoerageerd in het plangebied, met name in de noordwestelijke deel. Na circa 15 minuten werden vrijwel geen waarnemingen gedaan. De waarnemingen duiden niet op vaste verblijfplaatsen, maar op gebruik van het terrein als foerageergebied (met name de agrarische percelen en de singels). Op grond van de korte verblijftijd is het plangebied niet aan te merken als een belangrijk foerageergebied. Tijdens het bezoek is specifieke aandacht geschonken aan de mogelijke verblijfplaats van vleermuizen in de gebouwen op het terrein. Visuele inspectie van de gebouwen leverde geen sporen of aanwijzingen van verblijfplaatsen op. Tijdens het vleermuisonderzoek zijn ook geen uitvliegende of zwermende vleermuizen waargenomen. Op grond hiervan is geconcludeerd dat tijdens de onderzoeksperiode geen vleermuizen ophouden in de gebouwen.

Vogels

De broedsels van alle inheemse broedvogels zijn beschermd. Sommige soorten beschikken over vaste verblijfplaatsen, zoals uilen. Deze plaatsen zijn jaarrond beschermd. Het onderzoek vond buiten de piek van het broedseizoen plaats. Er kon daarom geen gedetailleerd beeld van de broedvogelsamenstelling worden gevormd. Er zijn voornamelijk gewone soorten van bos- en struweel waargenomen, te weten Merel, Zanglijster, Winterkoning, Roodborst, Koolmees, Pimpelmees, Glanskop, Staartmees, Vink, Boomklever, Witte kwikstaart, Boomkruiper, Groenling, Appelvink, Grauwe vliegenvanger, Houtduif, Ekster en Kraai.

In de houtsingels in het noordwesten van het plangebied waren enkele Groene spechten aanwezig (foeragerend) en is Grote bonte specht gesignaleerd. Er werden echter geen nestholten van spechten aangetroffen. In een solitaire boom op het braakliggende terrein, bevonden zich drie nesten van Roek. De nestbomen van deze soort gelden als vaste verblijfplaats. Van de soorten met een vaste verblijfplaats is ook het voorkomen van Ransuil mogelijk op grond van de aanwezigheid van ekster - en houtduifnesten. Tijdens de vleermuisonderzoeken is Ransuil niet waargenomen. Verder zijn geen sporen (braakballen en uitwerpselen) en roestplaatsen gevonden. Het onderzoek is echter buiten de baltsperiode van maart-april uitgevoerd. Het is niet waarschijnlijk dat de Ransuil in het gebied broedt. Verder werden diverse nesten van ekster en houtduif aangetroffen. Ten slotte werd op de sportvelden gefoerageerd door een aantal Scholeksters.

Amfibieën en reptielen

Alle inheemse soorten amfibieën en reptielen worden beschermd door de Flora- en faunawet. In en rond het plangebied komt geen open water voor. Als voortplantingshabitat is het plangebied daarom niet geschikt, terwijl de rol als foerageer- en over-

winteringsgebied gering is en beperkt blijft tot soorten van tabel 1, zoals Gewone pad en Bruine kikker. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling in geval van ruimtelijke ingrepen. De aanwezigheid van strikter beschermde soorten is uitgesloten. Het plangebied en de omgeving voldoen niet aan de habitateisen. Een negatieve invloed van het plan is uitgesloten.

Vissen

In het plangebied en de omgeving daarvan komt geen open water voor. Een negatief effect op vissen is uitgesloten.

Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden (kevers, weekdieren en kreeftachtigen)

Het plangebied en de directe omgeving daarvan voldoen niet aan de habitateisen van beschermde soorten dagvlinders, libellen en overige ongewervelden. Een negatieve invloed van het plan op deze soorten of hun habitats is uitgesloten.

Afb. 5: Kaart van het onderzoeksgebied (begrenzing plangebied in rood aangegeven) met de locaties van mogelijke vaste verblijfplaatsen. Legenda: ondergrond = zie inzet; stip = nestlocatie Roek, Ekster en Eekhoorn (waarschijnlijk).

4. CONCLUSIES

Conclusies

Het plangebied maakt deel uit van een Nationaal Landschap. Er is vanuit gegaan dat het plan de kernkwaliteiten hiervan niet aantast. In de omgeving van het plangebied liggen enkele beschermde gebieden. De afstand tussen de beschermde gebieden en het plangebied is dermate groot, dat een negatief effect van het plan op de beschermde gebieden is uitgesloten. Er werd één bedreigde plantensoort aangetroffen, te weten Slofhak. Daarnaast zijn twee beschermde soorten van tabel 1 gevonden, namelijk Brede wespenorchis en Kleine maagdenpalm. Voor soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling in geval van ruimtelijke ingrepen. Bedreigde fauna (Rode Lijst) werd niet aangetroffen en dit is ook niet te verwachten. Beschermde fauna is (mogelijk) aanwezig uit de soortgroepen zoogdieren, vleermuizen, vogels en amfibieën.

- Van **tabel 1** zijn algemene soorten zoogdieren en amfibieën te verwachten. Deze soorten zijn niet ontheffingsplichtig in geval van ruimtelijke ingrepen.

- Van **tabel 2** zijn broedvogels aanwezig in de opgaande begroeiing. Bij het kappen hiervan tijdens het broedseizoen is schade aan broedsels evident. Het verstoren van broedvogels is verboden volgens de Flora- en faunawet. De voorbereidende werkzaamheden dienen daarom buiten het de broedperiode te worden uitgevoerd. Het broedseizoen loopt van circa 1 maart tot circa 1 augustus. Dit is echter afhankelijk van de soort. Latere broedgevallen zijn mogelijk, bijvoorbeeld van duiven (zie Natuurkalender op www.minInv.nl). In de periode november – februari is de aanwezigheid van broedvogels vrijwel uitgesloten. Voor vogels geldt overigens geen ontheffing verkregen kan worden, behalve op grond van een wettelijke belang uit de Vogelrichtlijn in geval van: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer en volksgezondheid of openbare veiligheid.

De aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen (een jaarrond beschermd nest) van vogels is vastgesteld voor Roek. In geval van aanwezigheid van dergelijk nest moet een omgevingscheck worden uitgevoerd (zie: aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet, 26 augustus 2009). Hiermee wordt beoordeeld in hoeverre er voldoende gelegenheid is voor de soort om een vervangend nest te vinden in de omgeving. Gelet op de zeer beperkte omvang van de kolonie en de hoge beschikbaarheid van volwassen bomen in de directe omgeving maken dat de duurzame staat van instandhouding niet in gevaar is en dat er voldoende alternatieve nestgelegenheden aanwezig zijn. Een ontheffing is derhalve niet nodig. Wel dient er buiten het broedseizoen te worden gewerkt. De natuurkalender geeft de periode maart tot en met juni aan.

- Van **tabel 2** is verder het voorkomen van Eekhoorn waarschijnlijk. Van deze soort werd sporen aangetroffen aan de westzijde van het terrein. Er zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen aangetroffen. Het terrein vormt geen essentieel onderdeel van het leefgebied. Een ontheffing is derhalve niet noodzakelijk.

- Van **tabel 3** zijn vleermuizen in en rond het plangebied aanwezig zijn. Er zijn geen vaste verblijfplaatsen gevonden in de bomen en gebouwen en het plangebied speelt geen essentiële rol als foerageergebied. Omdat vleermuizen tot de prioritaire soorten behoren (bijlage IV - HR) is het gehele leefgebied beschermd. Daaronder vallen ook de verblijfplaatsen. Verblijfplaatsen worden niet per definitie het gehele jaar gebruikt. Het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen tijdens de kolonievorming en kraamperiode (mei - half juli) is echter onbekend omdat deze buiten de onderzoeksperiode viel.

Samenvatting en adviezen

Op twee punten zijn mogelijke strijdigheden geconstateerd met de Flora- en faunawet. Het eerste punt betreft broedvogels in het terrein. Het is verboden om nesten van broedvogels te verstoren en te vernielen. Een ontheffing hiervoor is niet mogelijk. Het tweede punt betreft de aanwezigheid van vleermuizen. Hoewel geen verblijfplaatsen zijn vastgesteld tijdens de onderzoeksperiode, zijn verblijfplaatsen in het voorjaar en vroege zomer niet uit te sluiten, met name in de gebouwen.

Advies:

- Omdat geen ontheffing kan worden verkregen voor broedvogels dienen negatieve effecten op deze soortengroep te worden voorkomen. Kap en rooien van beplantingen dient derhalve uitsluitend buiten het broedseizoen plaats te vinden. Meest geschikt hiervoor is de periode november - februari.
- Met betrekking tot vleermuizen dienen de gebouwen aanvullend te worden onderzocht. Hiervoor zijn twee bezoeken toereikend, waarvan een in mei en een in juni.

Procedure:

- Vooralsnog hoeft voor het plangebied geen ontheffing aangevraagd te worden in het kader van de Flora- en faunawet, de uitkomsten van het aanvullend onderzoek naar vleermuizen daargelaten.

LITERATUUR

Broekhuizen S., Atlas van Nederlandse zoogdieren, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1988

Diepenbeek A. van, Veldgids Diersporen, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1999

Lange R., et al, Zoogdieren van West-Europa, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1994

Meijden R. van der, Heukels Flora, Wolter-Noordhoff, Groningen, 1996

Nöllert A., Nöllert C., Amfibieengids van Europa, Tirion Uitgevers BV, Baarn, 2001

Stortelder A.F.H., et al, De vegetatie van Nederland deel 5, Opulus Press, Leiden, 1999

Tax M.H., Atlas van Nederlandse dagvlinders, Natuurmonumenten, 's-Gravenlande, 1989

Vlinderstichting, Jaarverslag 2003

Weeda E.J., et al, Nederlandse Ecologische Flora deel 1-5, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1999

Wynhoff I., Veldgids Dagvlinders, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1999

Samenstelling team:

René Harleman - projectleider, uitvoer inventarisaties

Marc Bleijerveld - ecooloog

Praktijk en planvorming dicht bijeen